

KINDEREN EN VERKEER IN 1616

In *Flehite* – Tijdschrift voor verleden en heden van Oost-Utrecht, 1e jaargang, vonden we onderstaande

Resolutie van de Magistraat van Amersfoort d.d. 10 september 1616, staaltje van vroeg-zeventiende eeuwse kinderbescherming van overheidswege:

„Alsoe onlanx (Godt beter 't)
 veel ongelucken gebeurt zijn
 van het overrijden van kynderen,
 door het haestich jagen met wagen ende paerden
 ofte quade toesicht
 van de voerluyden,
 soe ist dat die Regeerders
 om 't selve te voorkomen,
 eenen ygelick,
 rijdende in ende door den stadt,
 verbieden bij deesen,
 met haer wagens ende peerden te moegen draven,
 ordonnerende
 dat sij deselve voortaan sullen mennen,
 gaende voet voor voet,
 opte verbeurte van drye gulden,
 soo wye contrarie doet.”

VAN DER V.

GRAMMATICA!

In dit tijdschrift waarin wij in 1959 het artikel „Grammatica op de lagere school?” publiceerden (XXXVI jaargang blz. 15) mag onderstaand tragedietje niet ontbreken. Het is overgenomen uit het Weekblad van de A.V.M.O. van 14 september 1965.

Ik geef Nederlands in een, voor mij nieuwe, tweede klas h.b.s. We zijn bezig met een spellingoefening.

„Het is niet goed, dat een kind zich verveel.” ...?

1e leerling: „Verveelt met een d.”

Docent: „Waarom?”

1e leerling: „Het is een deelwoord.”

Docent: „Wat is dan het hulpwerkwoord?”

1e leerling: „Is.”

Er volgt een korte uiteenzetting over enkelvoudige en samengestelde zinnen.

Docent: „Laten we ons maar eens bezig houden met het zinnetje: „Het is niet goed.” Ontleed jij dat eens redekundig.”

2e leerling: „Is gezegde. Het onderwerp. Niet goed bijwoordelijke bepaling.”

Docent: „Dat laatste is onjuist. Wat vind jij ervan?”

3e leerling: „Ik dacht ook bijwoordelijke bepaling, meneer.”

Docent: „En jij?”

4e leerling: „Niet goed lijdend voorwerp.”

Er volgt een uiteenzetting over het naamwoordelijk gezegde, waarbij – uiteraard – is als koppelwerkwoord ter sprake komt.

Docent: „Voor we afscheid nemen van dat zinnetje, nog even de taalkundige benoeming. Jij.”

5e leerling: „Het lidwoord. Is hulpwerkwoord. Niet . . . ? Goed zelfstandig naamwoord.” Mijn directeur heeft me bij het begin van de cursus op het hart gedrukt, dat we vooral het niveau moeten handhaven. Hij zei: handhaven. Floris

Is dit tragedietje een – zeldzame – uitzondering? Wij zijn bereid te accepteren dat het – misschien – een uitzondering is, een uitzondering echter zoals die te verwachten was. Wij betoogden dat het grammatica-„onderwijs”, dat en zoals dat op de lagere school gegeven wordt, niet de basis voor het grammatica-onderwijs bij het v.H.M.O. lêgt, maar juist die basis ondergraaft en pleitten o.a. op dit motief voor concentratie van alle grammatica bij het v.H.M.O.

In de lezing die de onlangs helaas overleden Vlaamse Neerlandicus Dr. H. J. de Vos in 1964 hield op de Algemene vergadering van de Kultuurraad voor Vlaanderen, een lezing die gepubliceerd is in het oktober-nummer 1965 van „Levende Talen” onder de titel: „Een nieuw pleidooi voor het moedertaal-onderwijs”, komen enkele uitspraken voor die we in bovenstaand verband aan geïnteresseerden niet mogen onthouden. We citeren:

„De beschikbare resultaten van navorsing wijzen heel duidelijk aan, dat het-geen de school aan grammatica bijbrengt, weinig of geen invloed uitoefent op het spreken of schrijven van de leerlingen” (blz. 465).

Het valt ook niet in te zien, schreven wij in 1959, hoe rudimentaire kennis van zinsdelen en woordsoorten de taalbeheersing, mondeling of schriftelijk bevordert, omdat zij noch vormende, noch pragmatische waarde heeft, het kind niet vertrouwd maakt met taal, wat toch het hoofddoel van het moedertaalonderwijs moet zijn, maar veeleer een hinderpaal op die weg is. Het oordeel van De Vos dekt onze zienswijze volkomen.

Dat doet zijn tweede uitspraak t.a.v. het hoofdmotief van onze studie ook:

„. . . Die verhouding is in België niet anders dan in Nederland. Laten we maar even, bij wijze van voorbeeld, denken aan de onzinnige handhaving van de traditionele, schoolse en schoolmeesterlijke spraakkunst in het leerplan van het lager onderwijs, alleen uit overwegingen van dienstbaarheid aan het tweede taalonderwijs, terwijl het middelbaar onderwijs reeds grotendeels naar de functioneel-stilistische opvatting van het grammatica-onderwijs heeft overgeschakeld” (blz. 462/463).

Och ja, waarom zouden ook wij niet „handhaven”? Het kan, terugziend op de ervaring van „Floris”, altijd nog erger.

VAN DER V.

VAN DE INSTELLINGEN

Overzicht geslaagden aan het Nutsseminarium voor Pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam, 25/26 november 1965.

voor de Middelbare Akte Pedagogiek A:

Mej. L. G. Bandsma, Amsterdam (scriptie: „Contact met de ouders tijdens het verblijf van het kind in het pleeggezin”)

Mej. E. W. J. Berendse, Rotterdam (scriptie: „Het nog jonge kind van de werkende gehuwde vrouw”)

N. J. van Bottenburg, Laren (scriptie: „Onderzoek naar de sociale redzaamheid van inrichtingspupillen”)

J. M. Donker, Utrecht (scriptie: „Het gevoelsleven van de Inrichtingspupil. Over de invloed van het milieu op de gedragsstructuren van het kind in de inrichting”)

Mej. H. Hirschel, Zaandam (scriptie: „Een onderzoek naar de plaatsingsresultaten op een L.O.M.-school in verband met de pedagogisch-didactische benadering”)

H. K. F. Kaldenbach, Arnhem (scriptie: „Onderzoek naar de resultaten van een groep leerlingen van lagere technische scholen bij het uitgebreid technisch onderwijs”)

Mej. P. W. Kors, Den Haag (scriptie: „Het bezig zijn met verf in de kleuterschool”)

R. van der Leest, Midden Beemster (scriptie: „Proeve van verantwoording van een jaar aanvankelijke Aardrijkskunde gegeven in de derde klas van een lagere school”)

Mej. H. C. A. E. Riemers, Amsterdam (scriptie: „De gehuwde werkende vrouw en het gezinsleven. De invloed van het werken van de gehuwde vrouw buitenshuis op de gezinsfuncties en in het bijzonder op de opvoeding van het kind”)

Mevr. E. R. S. Ruymgaart-Heijligers, Den Haag (scriptie: „De dans in de kleuterschool”)

L. van der Sijs, Zwolle (scriptie: „De internaatsplaatsing in het kader van de gezinsvoogdij”)

voor de Middelbare Akte Pedagogiek B:

D. Jansz, Haarlem (scriptie: „Een beeld van de onderwijzer. Een literatuurstudie van 1918 tot heden”)

W. H. J. Niemöller, Amsterdam (scriptie: „Het kindertijdschrift 1955-1958”).